

از پيله در آمدن

يك طرح درس تلفيقي بوم ساخت

يکي از مشکلات هميشگي آموزگاران، به ويژه در کلاس‌هاي چندپايه، کمبود وقت است. آموزگاران با تجربه براي رفع اين مشکل راه‌هاي گوناگوني را به کار مي‌برند. استفاده از دانش آموزان توانمند به عنوان دستيار معلم يا کمک گرفتن از دانش آموزان پايه‌هاي بالاتر براي آموزش دانش آموزان پايه‌هاي پايين‌تر، برخي از اين راه‌حل‌ها هستند. اما يک روش بسيار جذاب و کارآمد، طراحي طرح درس تلفيقي است؛ طرح درسي که بتواند هم موضوع درس‌هاي متعدد را پوشش دهد و هم دانش آموزان پايه‌هاي متفاوت را هم‌زمان در يک فعاليت درگير کند. در اينجا نمونه‌اي از يک طرح درس تلفيقي زيبا و متناسب با زيبست بوم منطقه را مي‌خوانيد که آموزگاري توانمند طراحي کرده است.

عنوان برنامه

پرورش کرم ابريشم و توليد پيله (خلاقيت و کارآفريني براي کودکان) (فعاليت زيبست فناوري)

منطق برنامه

ضرورت و ميان برنامه

مدرسه‌ي ما در يک روستا قرار دارد و شش پايه به صورت مختلط اداره مي‌شوند. وضعيت تحصيلي - آموزشي دانش آموزان ما در حد متوسط بود و اکثراً ضعيف آموزشي و مشکلات يادگيري داشتيم. بچه‌هاي ما با انگيزه‌ي کم براي مطالعه، کم‌کار در انجام دادن تکاليف، ضعيف در گفتار و بيان و داراي گنجينه‌ي لغات بسيار محدود درس مي‌خوانند اما همين بچه‌ها، در فعاليت‌هاي مهارتي بسيار توانمند بودند. مثلاً در مرتب کردن کتابخانه، تميز کردن باغچه و حياط مدرسه، و در پرورش گل و گياه بسيار علاقه‌مند بودند. از اين جهت، ضمن برگزاري جلسات متعدد در شوراي معلمان و انجمن، تصميم گرفتيم به صورت غيرمستقيم آموزش کارآفريني داشته باشيم و در دل بچه‌ها نفوذ کنيم تا باورها، ارزش‌ها و نگرش‌هاي مثبت را در آنان ارتقا دهيم و حداقل آن‌ها را به طور مؤثر براي زندگي کنوني و آينده مهيا کنيم. چون مدرسه‌ي ما در مجاورت هنرستان کشاورزي بود و محله‌ي ما هم درخت توت فراوان داشت، تصميم گرفتيم پرورش کرم ابريشم و توليد پيله را در دستور کار خود قرار دهيم.

پ

اهداف برنامه

دانش آموز بايد بتواند:

- آموزش‌هاي لازم را در کارگاه زيبست فناوري بگذراند و حضور مستمر داشته باشد.
- بسته‌هاي کرم ابريشم را بعد از آموزش به منزل ببرد و در شرايط محيطي و دماي مناسب و تغذيه‌ي مناسب کرم‌ها را پرورش دهد تا به پيله برسند.
- در بازه‌ي زماني مناسب به مراحل رشد کرم ابريشم توجه ويژه داشته باشد تا پيله‌ها را به فروش برساند و تمام مراحل را به عوامل اجرايي مدرسه گزارش دهد.
- با درخت توت آشنا شود و آگاهي از اهميت آن به عنوان تغذيه‌ي اصلي کرم ابريشم آگاهي يابد.
- از کرم ابريشم در برابر دشمنانش مثل مورچه و سوسک مراقبت کند.

محتواي برنامه يا شرح فعاليتها

- کسب مهارت‌هاي لازم براي نگهداري همه جانبه و به موقع از کرم ابريشم (بهداشتي، تغذيه‌اي، دما و محيط مناسب)
- آگاهي از اهميت نعمت‌هاي خداوند، تقويت حس مسئوليت‌پذيري، ارتباط عاطفي با موجود زنده، مشارکت اوليا و توجه خانواده به فعاليت کودک
- تقويت زبان‌آموزي هنگام ارائه‌ي گزارش، ايجاد شور و نشاط و شادي و شکوفا شدن احساسات کودکان

موضوعات پشتيبان در برنامه‌ي درسي

- درس‌هاي علوم، رياضي، هديه آسمان
- تقويت مشاهده، تقويت روحيه پرسشگري، حساب کردن
- حدس و احتمال
- حس زيبايي دوستي و علاقمندي به خلقت در آفرينش

چگونگي اجرا

- در اين برنامه، مي‌توان از زنگ‌هاي درس علوم براي آموزش زيبست فناوري استفاده کرد. در اين نمونه، ۱۰ جلسه از کارشناسان پژوهش‌سرا براي تدريس و آموزش استفاده شد.
- از کارشناسان هنرستان کشاورزي براي آموزش و چگونگي پرورش کرم ابريشم ويژه‌ي دانش آموزان و والدين استفاده شد.
- براي رشد و پرورش کرم ابريشم مي‌توان با مشارکت اوليا و در منزل، مراقبت تغذيه‌اي و رشد کرم ابريشم را به عهده دانش آموزان قرار داد.
- دانش آموزان مرحله به مرحله به عوامل دبستان گزارش دادند و با بهره‌گيري از کارشناسان هنرستان کشاورزي سوالات و مشکلات رفع شدند.
- بچه‌ها حدود دما، رطوبت، و محيط مناسب را رعايت کردند و با تهيه‌ي برگ توت مناسب براي رشد کرم ابريشم به مدت ۳۰ روز و توليد پيله‌هاي سالم و مطلوب، به نتيجه رسيدند.
- در نهايت پيله‌ها جمع‌آوري و به بازار فروش ارائه شدند.

الف

ب

ت

ث

ج

چ

گروه مخاطبان ونحوه‌ی

انتخاب و اندازه‌ی گروه
دانش‌آموزان پایه‌های پنجم و ششم ابتدایی
و برخی از دانش‌آموزانی که به دلیل ضعف
آموزشی عزت نفس پایینی داشتند، برای
کار آفرینی و دیده شدن، انتخاب شدند.

ح

فرصت‌های یادگیری

۱. لذت یادگیری و بیان گزارش
۲. شکوفا شدن احساسات بچه‌ها
۳. تقویت خودباوری و عزت نفس به ویژه در بچه‌های با ضعف آموزشی
۴. پرورش حس جست و جوگری و پی بردن به اهمیت علم و مطالعه برای رفع مشکلات و مسئله‌های به‌وجود آمده در مراحل رشدی کرم ابریشم
۵. درآمدزایی و کمک به اقتصاد خانواده (بسته‌های کرم ابریشم به مبلغ هفت هزار تومان خریداری شد، اما پیلدها به مبلغ هفتاد هزار تومان به فروش رسید، دقیقاً پنج برابر)
۶. آموزش مهارت به بچه‌ها و ایجاد کار آفرینی در میان آن‌ها

خ

شرایط اجرا، فضا و مواد، منابع و امکانات، ابزارها و زمینه‌ی فعالیت‌ها و شرایط و امکانات مورد نیاز

- ۱ - هماهنگی با اعضای انجمن، والدین و همکاران در زمینه چگونگی تشکیل کارگاه‌های زیست فناوری و آموزش مراحل رشد کرم ابریشم
- ۲ - برقراری ارتباط با عوامل مدرسه و کارشناس هنرستان کشاورزی در پاسخ‌گویی به سؤالات و مشکلات پیش آمده برای مراحل رشد کرم ابریشم

د

مجری و ارائه‌کننده‌ی برنامه

- آموزگاران پایه‌های پنجم و ششم و عوامل اجرایی دبستان
- مدرس از پژوهش‌سرا برای آموزش کارگاه زیست فناوری
- کارشناس هنرستان کشاورزی برای آموزش چگونگی مراحل رشد کرم ابریشم

ذ

عملکرد مورد انتظار پس از اجرای برنامه و نحوه‌ی ارزشیابی

۱. آشنایی با کرم ابریشم (دگردیسی کرم ابریشم)
۲. تولید پیلدهی کرم ابریشم
۳. جمع‌آوری پیلدها و ارائه به مدرسه برای فروش
۴. موفقیت بیشتر دانش‌آموزانی که ضعف آموزشی و مشکلات یادگیری داشتند.
۵. ایجاد خودباوری در دانش‌آموزان و کسب یک مهارت (کار آفرینی)

